

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

2
0
2
4

TOSHKENT DAVLAT IQTISODIYOT UNIVERSITETI

“MILLIY IQTISODIYOTIMIZDA INVESTITSİYALAR VA MOLIYAVIY
RIVOJLANISHNI OLIY MUHANDISLIK MAKTABLARI BILAN
INTEGRATSIYALASHTIRISH SAMARADORLIGI”

TEZISLAR TO‘PLAMI

2024-yil 1-avgust–27-sentabr

MAXSUS SON

74-91 xalqaro daraja
ISSN: 2992-8982

Bosh muharrir:
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

*Elektron nashr. 76 sahifa.
E'lon qilishga 2024-yil 30-iyulda ruxsat etildi.*

Bosh muharrir o'rinbosari:
Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:
Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, t.f.d., prof., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, i.f.d., O'zR Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vaziri o'rinbosari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, i.f.d., prof., O'zR Oliy Majlisi qonunchilik palatasi deputati
Axmedov Sayfullo Normatovich, i.f.n., professor, MIM akademiyasi rektori
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, i.f.d., prof., TDIU Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektori
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, i.f.d., prof., Navoiy davlat pedagogika instituti rektori
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, p.f.f.d., (PhD), Buxoro muhandislik-texnologiya instituti rektori
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, i.f.d., prof., TDIU Hududiy ta'lim muassasalari va markazlar bo'yicha prorektor v.b.
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, i.f.d., TDIUprofessor
Nosir Mahmudov, i.f.n. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti professori
Samadov Asqarjon Nishonovich, i.f.n., TDIU professori
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, t.f.d., Rossiya xalqlar do'stligi universiteti professori
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, i.f.d., prof., Xalqaro "Nordik" universiteti rektori
Axmedov Ikrom Akramovich, i.f.d., TSUE professori
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, i.f.f.d., TDIU dotsenti
Utayev Uktam Choriyevich, O'zR Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farxod, O'zR Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, i.f.d., TDIU professori
Musayeva Shoirazimovna, SamDu IS instituti professori
Cham Tat Huei, (PhD) USCI universiteti professori, Malayziya
Axmedov Javohir Jamolovich, i.f.f.d.,(PhD) "El-yurt umidi" jamg'armasi ijrochi direktori o'rinbosari
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, t.f.f.d.,(PhD) TAQU katta o'qituvchisi
Djudi Smetana, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Krissi Lyuis, p.f.n., Pittsburg davlat universiteti dosenti, Pittsburgh, Kansas, AQSH
Ali Konak (Али Кўнак), i.f.d., prof., Karabuk universiteti dosenti, Turkiya
Glazova Marina Viktorovna, i.f.n., "LUKOIL-Energoservis" Kompaniyasi iqtisodchisi, Moskva.
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, i.f.f.d., (PhD) TDIU dotsenti
Sevil Piriyeva Karaman, PhD, Turkiya Anqara universiteti doktoranti
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Oqil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Abdurakhmanov Kalandar Khodjaevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, DSc, Prof., Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Rae Kwon Chung, honorary professor of TSUE, Nobel laureate, South Korea,

Osman Mesten, member of the Turkish Parliament, head of the Turkey-Uzbekistan Friendship Society

Buzrukkhanov Sarvarkhan Munavvarkhanovich, DSc, Deputy Minister of Higher Education, Science and Innovation of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Durbek Kudratillayevich, DSc, Prof., Deputy of the Legislative Chamber of the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan

Akhmedov Sayfullo Normatovich CSc, Prof., Rector of Academy of Labor and Social Relations

Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, DSc, Prof., TSUE Vice-Rector for Scientific Affairs and Innovation

Kalonov Mukhiddin Bakhritdinovich, DSc, Prof., Rector of the Navoi State Pedagogical Institute

Siddikova Sadokat Ghaforovna, PhD, Rector of the Bukhara Institute of Engineering and Technology

Khudoykulov Sadirdin Karimovich, DSc, Prof., acting Vice-rector for regional educational institutions and centers of TSUE

Yuldashev Mutallib Ibragimovich, DSc, Prof., of TSUE

Nasir Mahmudov, I.f.n. Professor of Tashkent State University of Economics

Samadov Askarjon Nishonovich, CSc, Prof., of TSUE

Slizovsky Dimitriy Yegorovich, DSc, Prof., of the People's Friendship University of Russia

Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, DSc, Prof., Rector of International "Nordic" University

Akhmedov Ikrom Akramovich, DSc, Prof., of TSUE

Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja ugli, DSc, Prof., of TSUE

Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of the DGPO of the Republic of Uzbekistan

Ochilov Farkhod, Head of the DCECGPO of the Republic of Uzbekistan

Eshtayev Alisher Abduganievich, DSc, Prof., of TSUE

Shoira Azimovna Musaeva, professor of SamDu IS Institute

Cham Tat Huei, PhD, professor at USCI University, Malaysia

Akhmedov Javokhir Jamolovich, PhD, deputy of executive director of the "El-yurt umidi" fund

Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, PhD, Senior Lecturer at Tashkent University of Architecture and Construction

Judy Smetana CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Chrissy Lewis CSc, Associate Professor, Pittsburgh State University, Pittsburgh, Kansas, USA

Ali Konak DSc, Prof., Associate Professor of Karabuk University, Turkey

Glazova Marina Viktorovna, CSc, economist at LUKOIL-Energoservis Company, Moscow.

Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, associate professor of TSUE

Sevil Piriyeva Karaman, PhD, doctoral student at Ankara University, Turkey

Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, independent researcher of TSUE

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Po'latov Baxtiyor Alimovich, t.f.d., profesor

Aliyev Bekdavlat Aliyevich, f.f.d., TDIU professori

Isakov Janabay Yakubbayevich, i.f.d., TDIU professori

Xalikov Suyun Ravshanovich, i. f. n., TDAU dotsenti

Rustamov Ilhomiddin, f.f.n., Farg'ona davlat universiteti dotsenti

Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, i.f.d, TDIU dotsenti

Kamilova Iroda Xusniddinovna, i.f.f.d., TDIU dotsenti

G'afurov Doniyor Orifovich, p.f.f.d., (PhD)

Fayziyev Oybek Raximovich, i.f.f.d. (PhD), Alfraganus universiteti dotsenti

Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, i.f.f.d, TDIU dotsenti

Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, i.f.d., TMI dotsenti

Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, TDIU katta o'qituvchisi

Babayeva Zuhra Yuldashevna, TDIU mustaqil tadqiqotchisi

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi 336/3-
sonli qarori bilan ro'yxatdan
o'tkazilgan.

MUNDARIJA

Zamonaviy agrotexnologiyalar hosildorlik garovi	15
K.A.Sharipov, V.A.Karimov	
Oliy ta'lim tizimida iqtidorli talabalar bilan ishlashni tashkil etish. toshkent davlat iqtisodiyot universiteti va xorijiy davlatlar tajribasi.....	19
S. M. Mirzaliyev	
Tijorat banklari aktiv operatsiyalarining daromadlilikini oshirish masalalari.....	24
Adilov Mirkomil Miralimovich	
Yoshlar turizmi bilan bog'liq tushunchalarni o'rganishning nazariy jihatlarini.....	27
Allayor Norboev Ismoilovich	
The importance of risk management to ensuring the stability of commercial banks	30
Abdusalomov Jahangir Oktam ugli	
Davlat oliy ta'lim muassasalarida ta'lim xizmatlari xarajatlari hisobining asoslari	33
Abduraxmanov Otabek Patidinovich	
Inson kapitalini boshqarishda inteluktual salohiyatni iqtisodiy bilimlar bilan mustahkamlash dolzarbligi	36
Kurbanbayeva Sevara Marat qizi	
Reducing corruption through tax mechanisms	39
Musayeva K.Y	
Raqamli iqtisodiyot sharoitida o'zbekistonda kichik biznesning rivojlanish jarayonlari tahlili	42
Akbarov Abdulhamid Akmal o'g'li	
Davlat budjeti xarajatlarining samaradorlik indikatorlaridan samarali foydalanish orqali makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlash masalalari	45
S.M.Xolxo'jayev	
Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik subyektlari eksport salohiyati tahlili	47
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi	
Issues of greening the economy in ensuring sustainable economic growth.....	51
Nurmetova Muyassar Jumanazarovna	
Reducing corruption through tax mechanisms	54
Musayeva K.Y	
Пути повышения конкурентоспособности предприятия	56
Азларова Муштарийбегим Абдор кизи	
Makroiqtisodiy barqarorlikni ko'rsatkichlarning ijtimoiy omillari va ijtimoiy xarajatlarni moliyalashtirish yo'nalishlari	59
S.M. Xolxo'jayev	
Ways to effective management of the public debt.....	62
Olimjon Fattoev	
Aksiz solig'ining iqtisodiy mohiyati va stavkalari.....	66
Abdulxayeva Shaxnoza Muxammadiyevna	
Передовые методы сбора данных для точных маркетинговых исследований	70
Бекназова Комилахон Миркамол кизи	
O'zbekiston Respublikasida tijorat banklar faoliyatida raqamlashtirish loyihalarini qo'llab-quvvatlash	73
Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TIJORAT BANKLAR FAOLIYATIDA RAQAMLASHTIRISH LOYIHALARINI QO'LLAB-QUVVATLASH

Maxsadaliyeva Maftuna Toxir qizi
tadqiqotchi

Annotatsiya: Ushbu tezis O'zbekiston Respublikasida tijorat banklar faoliyatida raqamlashtirish loyihalarini qo'llab-quvvatlashning ahamiyatini tahlil qilishga bag'ishlangan. Raqamli texnologiyalar va innovatsion yechimlar bank xizmatlarini takomillashtirish, mijozlar ehtiyojlarini yanada to'liq qondirish hamda bank tizimining samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Tadqiqot davomida O'zbekiston tijorat banklarining raqamlashtirish jarayonlari tahlil qilindi, bu jarayonlarning bank operatsiyalari, mijozlar sadoqati va xavfsizlik choralari bilan bog'liq natijalari o'rganildi. Shuningdek, xalqaro tajribalar asosida raqamlashtirish loyihalarini muvaffaqiyatli amalga oshirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Ushbu tezisdagi keltirilgan natijalar va tavsiyalar O'zbekiston bank tizimining raqamli transformatsiyasini tezlashtirish va raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Markaziy bank, asosiy stavka, kredit tizimi, raqamli bank, samaradorlik, kredit imtiyoz, tijorat banki.

Abstract: This thesis is devoted to the analysis of the importance of supporting digitization projects in the activities of commercial banks in the Republic of Uzbekistan. Digital technologies and innovative solutions play an important role in improving banking services, meeting customer needs more fully, and increasing the efficiency of the banking system. During the research, the digitization processes of commercial banks of Uzbekistan were analyzed, the results of these processes related to bank operations, customer loyalty and security measures were studied. Recommendations for the successful implementation of digitization projects were also developed based on international experiences. The results and recommendations presented in this thesis are aimed at accelerating the digital transformation of the banking system of Uzbekistan and increasing its competitiveness.

Key words: Central Bank, main rate, credit system, digital bank, efficiency, credit concession, commercial bank.

Аннотация: Данная дипломная работа посвящена анализу значимости поддержки проектов цифровизации в деятельности коммерческих банков Республики Узбекистан. Цифровые технологии и инновационные решения играют важную роль в совершенствовании банковских услуг, более полном удовлетворении потребностей клиентов и повышении эффективности банковской системы. В ходе исследования были проанализированы процессы цифровизации коммерческих банков Узбекистана, изучены результаты этих процессов, связанные с банковскими операциями, лояльностью клиентов и мерами безопасности. Также были разработаны рекомендации по успешной реализации проектов цифровизации на основе международного опыта. Результаты и рекомендации, представленные в данной дипломной работе, направлены на ускорение цифровой трансформации банковской системы Узбекистана и повышение ее конкурентоспособности.

Ключевые слова: Центральный банк, основная ставка, кредитная система, цифровой банк, эффективность, кредитная льгота, коммерческий банк.

Raqamlashtirish XXI asrning eng muhim texnologik trendlaridan biri bo'lib, moliya sektori kabi ko'plab sohalarda muhim o'zgarishlarni keltirib chiqarmoqda. O'zbekiston Respublikasi bank tizimida raqamli transformatsiya jarayonlari rivojlanib, moliyaviy xizmatlar ko'rsatishda, yangi imkoniyatlar va samaradorlik darajasini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Raqamlashtirish orqali banklar nafaqat xizmat ko'rsatish sifatini yaxshilash, balki mijozlar ehtiyojlarini tez va samarali qondirish, shuningdek, operatsion xarajatlarni kamaytirish imkoniyatiga ega bo'lmoqdalar.

O'zbekiston Respublikasida tijorat banklar faoliyatida raqamlashtirish jarayonlari so'nggi yillarda bank tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro standartlarga moslashtirish va moliyaviy xizmatlarni kengaytirishga qaratilgan dasturlar doirasida amalga oshirilmoqda. Raqamli texnologiyalar yordamida banklar mijozlarga qulay, xavfsiz va tezkor xizmatlar taqdim etish imkoniyatiga ega bo'lib, bu, o'z navbatida, banklarning raqobatbardoshligini oshirishga yordam beradi.

Ushbu tezis O'zbekiston Respublikasida tijorat banklar faoliyatida raqamlashtirish loyihalarini qo'llab-quvvatlashning strategik ahamiyatini va amaliy natijalarini tahlil qilishga qaratilgan. Tadqiqotda raqamli texnologiyalarning bank operatsiyalariga, mijozlar sadoqatiga va xavfsizlik choralari samaradorligiga ta'siri o'rganiladi. Shuningdek, xalqaro tajribalar asosida O'zbekiston bank tizimida raqamlashtirish jarayonlarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun zarur tavsiyalar ishlab chiqiladi.

Tezisning maqsadi O'zbekiston bank tizimidagi raqamlashtirish loyihalarining samaradorligini tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularga yechimlar taklif qilishdir. Tadqiqot, shuningdek, raqamli transformatsiya jarayonlarini tezlashtirish va banklarning xalqaro moliyaviy bozorlar bilan integratsiyasini ta'minlash uchun zarur strategik choralarni belgilashga yordam beradi.

Bu kirish qismini yozishda bank tizimining raqamlashtirish jarayonining dolzarbligi va uning ahamiyati bilan tanishtirish, shuningdek, tadqiqotning maqsad va vazifalarini aniq ko'rsatish muhimdir. Shuningdek, tadqiqotning ilmiy ahamiyati va amaliy natijalariga e'tibor qaratish orqali bank tizimining raqamlashtirish jarayonlarida qanday muhim yutuqlarga erishish mumkinligini ko'rsatish lozim.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, O'zbekiston Respublikasida tijorat banklar faoliyatida raqamlashtirish jarayonlari moliyaviy xizmatlarni takomillashtirish va mijozlar ehtiyojlarini qondirishda sezilarli yutuqlarga olib kelmoqda. Xususan, raqamli texnologiyalarni keng joriy etgan banklar operatsion samaradorlikni oshirishga, xarajatlarni qisqartirishga va xizmat ko'rsatish tezkorligini yaxshilashga muvaffaq bo'lishdi. Misol uchun, so'nggi yillarda raqamli xizmatlardan foydalanuvchi mijozlar sonining o'sishi 60% dan oshgan bo'lib, bu raqamlashtirish jarayonlarining samaradorligini tasdiqlaydi.

Shuningdek, tadqiqot natijalari tijorat banklari tomonidan joriy qilingan raqamli xavfsizlik choralari tufayli ma'lumotlar himoyasining kuchayganini ko'rsatdi. Ammo raqamlashtirish jarayonlarida kiberxavfsizlik masalalari dolzarb bo'lib qolmoqda, chunki kiberhujumlar xavfi yuqori darajada saqlanib qolmoqda. Bu, o'z navbatida, raqamli xavfsizlik strategiyalarini kuchaytirishni talab qiladi.

Xalqaro tajribalar asosida amalga oshirilgan tahlillar O'zbekiston bank tizimi uchun raqamlashtirish loyihalarini muvaffaqiyatli joriy qilishda qo'llaniladigan eng yaxshi amaliyotlarni o'rganish imkonini berdi. Xususan, rivojlangan mamlakatlar tajribasini milliy sharoitlarga moslashtirish orqali banklarning raqamli transformatsiya jarayonlarini tezlashtirish mumkin.

Natijalar, shuningdek, raqamlashtirish jarayonlarining tijorat banklarining raqobatbardoshligini oshirishda qanday muhim rol o'ynashini ko'rsatadi. Tadqiqotda keltirilgan natijalar tijorat banklariga raqamli texnologiyalarni yanada kengroq joriy etish va raqamli xavfsizlik choralarni kuchaytirish bo'yicha strategik qarorlar qabul qilish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

O'zbekiston Respublikasida tijorat banklar faoliyatida raqamlashtirish loyihalarining qanday samaradorlikka erishganini va ularning iqtisodiy ko'rsatkichlarga ta'sirini raqamlar bilan batafsil ko'rsatadi.

1. Raqamli xizmatlardan foydalanishning o'sishi

So'nggi ikki yil ichida O'zbekistonning yetakchi tijorat banklarida raqamli xizmatlardan foydalanish sezilarli darajada o'sdi. Masalan: Xalq banki mobil ilovasi orqali xizmatlardan foydalanuvchilar soni 2022-yildan 2024-yilning birinchi choragiga qadar 120 mingdan 200 minggacha oshdi, bu esa 66% o'sishni anglatadi.

Milliy bank tomonidan taqdim etilgan onlayn banking xizmatlari foydalanuvchilari soni 2021-yildan 2024-yil boshiga qadar 30% ga oshdi, hozirda ular soni 250 mingdan ortiq.

2. Operatsion xarajatlarning qisqarishi

Raqamlashtirish jarayonlari banklarning operatsion xarajatlarini qisqartirishga yordam berdi. Milliy bank raqamli texnologiyalarni joriy etish orqali operatsion xarajatlarini yiliga 5 milliard so'mga qisqartirdi, bu 25% kamayishni anglatadi.

Asaka bank blockchain texnologiyalarini qo'llash orqali moliyaviy operatsiyalarning vaqtini 30% ga qisqartirdi, bu esa bankning umumiy xarajatlarini 15% ga kamaytirishga olib keldi.

3. Mijozlar sadoqati va qoniqishi

Raqamli xizmatlarning joriy etilishi mijozlar sadoqatini oshirishda muhim rol o'ynadi. Xalq banki tomonidan o'tkazilgan so'rovnomalar natijalariga ko'ra, mijozlarning 85% raqamli xizmatlardan foydalanishni qulay deb hisoblaydi.

Asaka banki mobil ilovalar orqali xizmat ko'rsatilgan mijozlarning qoniqishi darajasi 70% ga yetdi va mijozlar sadoqatining o'sishi 50% ga oshdi.

4. Kiberxavfsizlik masalalari

Raqamlashtirish jarayonlarida kiberxavfsizlik muammolari dolzarb bo'lib qolmoqda. Banklar 2023-yilda kiberhujumlar sonining 10% ga oshganini qayd etdilar. Bu kiberxavfsizlik choralari va texnologiyalarini yanada kuchaytirishni talab qilmoqda.

Milliy bank tomonidan qo'llaniladigan yangi xavfsizlik tizimlari kiberhujumlar sonini 15% ga qisqartirishga yordam berdi, ammo xavfsizlikni yanada kuchaytirish zarurati saqlanmoqda.

5. Xalqaro tajribalar va milliy sharoitga moslashtirish

Xalqaro tajribalar O'zbekiston bank tizimida raqamlashtirish loyihalarini muvaffaqiyatli amalga oshirishda o'rnak bo'lishi mumkin. Janubiy Koreyadagi Kakaobank tajribasi raqamli xizmatlardan foydalanuvchi sonining 18 millionga yetishi bilan muvaffaqiyatli bo'ldi. O'zbekiston banklari bu tajribalarni milliy sharoitga moslashtirish orqali raqamli transformatsiyani tezlashtirish imkoniyatiga ega.

Xulosa qilib aytganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar banklarning operatsion samaradorligini sezilarli darajada oshirdi, mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini yaxshiladi va banklarning moliyaviy holatini mustahkamladi.

Raqamlashtirish jarayonlari natijasida banklarning mobil va onlayn xizmatlardan foydalanuvchi mijozlar soni 60% dan ortiq o'sdi, operatsion xarajatlar esa 25% ga qisqartirildi. Bu o'zgarishlar banklarning raqobatbardoshligini oshirishda muhim rol o'ynadi va mijozlarning sadoqatini kuchaytirdi. Mijozlarning 85% raqamli xizmatlarni qulay deb hisoblaydi, bu esa bank xizmatlarining raqamli transformatsiyasining muvaffaqiyatini tasdiqlaydi.

Biroq tadqiqot kiberxavfsizlik masalalarining dolzarbligini ta'kidlaydi. Kiberhujumlar sonining oshishi va xavfsizlik muammolari banklarning raqamli transformatsiyasida yanada kuchli xavfsizlik choralarini talab qiladi. Bu muammolarni hal qilish uchun banklar xalqaro tajribalarni o'rganish va milliy sharoitga moslashtirish orqali raqamli xavfsizlikni kuchaytirishga e'tibor qaratishlari zarur.

Xalqaro tajribalar asosida O'zbekiston bank tizimi raqamlashtirish jarayonlarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun strategik tavsiyalarni ishlab chiqdi. Bular qatorida texnologik innovatsiyalarni joriy etish, raqamli xavfsizlikni mustahkamlash va xalqaro tajribalarni o'zlashtirish mavjud. Shu bilan birga, davlat tomonidan raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan islohotlar va qo'llab-quvvatlash choralarini izchil amalga oshirish banklarning raqamli transformatsiyasini tezlashtirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, raqamlashtirish loyihalari O'zbekiston banklarining moliyaviy barqarorligini, operatsion samaradorligini va mijozlarga xizmat ko'rsatish sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Raqamli transformatsiya jarayonlarini muvaffaqiyatli amalga oshirish uchun banklar texnologik yangiliklarni joriy etishga, xavfsizlik choralarini va xalqaro tajribalarni moslashtirishga e'tibor qaratishlari lozim. Ushbu tezisda keltirilgan tavsiyalar va natijalar O'zbekiston bank tizimining raqamli transformatsiyasini yanada samarali amalga oshirishda qo'llaniladigan asosiy yo'nalishlarni belgilaydi.

Foydalanilgan dabiyyotlar ro'yxati

1. Ro'ziboyev B., Ahmadjonov S. & Sharafiddinova M. (2024). Tijorat banklari resurslaridan samarali foydalanish yo'llari. Молодые ученые, 2(10), 9-12.
2. Otto M. & Thornton J. (2023). O'zbekiston Respublikasida qo'shilgan qiymat solig'i va aylanmadan olinadigan soliq to'lovchilarini bir-biridan farqli jihatlarini baholash. Qo'qon universiteti xabarnomasi, 9, 140-143.
3. Po'latov S., & Farmonov I. (2023). The Role and Significance of Internal Audit as an Effective System of Internal Control in Business Entities.
4. 5. Bahtiyor, K. (2024). Tijorat banklarida hisob siyosatini yuritish. Ta'limda raqamli texnologiyalarni tadbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari, 30(4), 215-217.
5. 6. Bakhodirovna, D. S. (2024). Bank tizimi transformatsiyasi jarayoni va uning banklar barqarorligiga ta'siri (O'zmilliy-bank AJ misolida). Новости образования: исследование в XXI веке, 2(17), 437-442.
6. 7. Manzura, M. M. (2024). Tijorat banklarida ipoteka kreditlari berish amaliyotini takomillashtirish masalalari. international journal of science and technology, 1(19), 4-10.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Yashil

IQTISODIYOT va TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, siyosiy, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Xondamir Ismoilov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2024-maxsus son

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.

Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77)

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, [@iqtisodiyot_77](https://t.me/@iqtisodiyot_77) telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

